

ביזה

מערך שיעור לחיילים

המפקד,

לאורך מלחמת התקומה, כוחות צה"ל מגלים רוח לחימה ומגיעים להישגים רבים בכלל הגזרות- מתוך צדקת דרך איתנה להגנת מדינת ישראל ואזרחיה. עוצמת כוחו של צה"ל נטועה במימוש משימותיו בהצלחה, לאור ערכי צה"ל. על רקע אירועי ביזה שהתרחשו בעת לחימה מול האויב, מפקדי צה"ל נדרשים לפעול למניעת התופעה, במטרה לשמור על דמותו של צה"ל כצבא מקצועי וממלכתי, ובמטרה לחזק את מוסר הלחימה של לוחמיו. הקפדה על מוסר לחימה מעצימה את חוסנם של החייל ושל המסגרת ואת יכולתם לעמוד במשימותיהם. עליך המפקד מוטלת האחריות לקיים שיח עם פקודיך המדגיש את המצפן הערכי לאורו אנחנו נלחמים ופועלים, להבהיר את הציפיות להתנהגות מקצועית ולשמירה על המשמעת והתרבות הצבאית, ולחדד את המותר והאסור בלחימה.

שאלות לשיח

- מהי ביזה?
- **למפקד:** ביזה מתרחשת כשיחיל לוקח רכוש אויב, במהלך פעילות בשטח אויב, לצרכיו הפרטיים ובניגוד לפקודות. "רכוש" הוא גם רכוש של האויב עצמו (כמו אמל"ח, מדים או סמלים של ארגון טרור) וגם רכוש פרטי של אזרחי אויב, אפילו אם הוא ננטש במרחב הלחימה או נמצא במבנה שייחרס. גם אם החייל לא מפעיל כוח כדי לקחת את הרכוש וגם אם האויב נתן לו את הרכוש מרצון וללא תמורה - החייל ביצע ביזה. גם נטילת "מזכרות" סמליות נחשבת לביזה האסורה בחוק ובפקודות הצבא.
- מהי המשמעות של "שלל מלחמה"?
- האם היית לוקח משהו מחנות בתל אביב שהמוכר לא נמצא בה?
- **למפקד:** ביזה היא גניבה לכל דבר, והיעדרות הבעלים בשל המלחמה אינה הופכת את הרכוש ל"הפקר".
- מה המחיר שאחד מחבר לצוות "לוקח מזכרת" מפעילות מבצעית?
- מה ההבדל בין שימוש בו למטרות מבצעיות לבין נטילתו כמזכרת?
- כיצד נטילת נשק או אמצעי לחימה כמזכרת פוגעת בערכי רוח צה"ל?
- מהי האחריות שלנו אל מול תופעה זו?

דגשים לשיח פיקודי

- **דבקות במשימה**- הפעלת הכוח הצבאי נועדה להשגת מטרת הלחימה ודיכוי האויב, ולא לכל מטרה אחרת. ביזה היא ניצול לרעה של הכוח הצבאי לטובת רווח אישי, והיא מהווה חריגה מוחלטת מייעודו כלוחמים ומערכי צה"ל. עלינו לדייק את האבחנה בין משימה מבצעית לבין נטילת רכוש פרטי של מי שחי במקום.
- **המשמעות התדמיתית והתודעתית**: כל מעשה של לוחם בודד בשטח משקף את צה"ל כולו ואת דמותה המוסרית של מדינת ישראל. אירועי ביזה פוגעים באמון החברה הישראלית בצבא ובצדקת הדרך. מעבר לכך, פעולות אלו מהוות "נשק תודעתי" בידי האויב, המסייע לו לערער את הלגיטימציה של ישראל לפעול בשדה הקרב ולהציג אותנו כצבא הפועל באופן לא מוסרי.
- **מקצועיות ודריכות**- מניעת שחיקה מבצעית ותרבותית: ביזה ונטילת שלל אינן רק כשל ערכי, אלא כשל מקצועי המסיט את הקשב מהמשימה ופוגע בדריכות המבצעית. עיסוק ברכוש האויב מייצר "מדרון חלקלק" שעלול להוביל לתרבות של שקר והסתרה בתוך היחידה. תרבות כזו שוחקת את האמון בין הלוחמים ופוגעת בלכידות המסגרת וביכולת התפקוד בלחימה.
- **דיווח אמת, מלא ומדויק** הוא נורמה יחידתית מחייבת המהווה את הבסיס למקצועיות בשגרה ובלחימה. הסתרה או שקר בנוגע לאירועי שלל וביזה אינם רק כשל ערכי, אלא פגיעה אנושה באמון ובנורמות הדיווח, המהווים תנאי הכרחי ללמידה ולתיקון טעויות. תרבות של הסתרה מחלחלת למרקם היחידתי, פוגעת בלכידות הצוות ומערערת את היכולת לסמוך זה על זה בזמן אמת - דבר המשליך ישירות על איכות ביצוע המשימה המבצעית ועל ביטחון כוחותינו.

הגדרת הראוי והמותר - איזה ציוד מותר לקחת ולהשתמש במסגרת המשימה

הצבאית

- מותר להשתמש במבנים, בציוד ואף במים ובמזון לצרכים חיוניים של הכוחות - ובלבד שהדבר נעשה לצורך מבצעי. לאחר השימוש בציוד, יש להשאירו במקום ואין לקחת אותו.
- איסוף מסמכים ושלל טכני, כדוגמת אמל"ח, מחשבים ומסמכים של צבאות אויב וארגוני טרור הם חלק מהמשימה המבצעית. איסוף זה חיוני בלחימה והוא נעשה לצורך מבצעי ובאישור שרשרת הפיקוד, הוא מדווח, מתועד ומועבר לגורמים המוסמכים לכך בצבא.
- כל לקיחת שלל/ רכוש שלא במסגרת אלו אינה עולה בקנה אחד עם המעשה הצבאי, הדרישה המבצעית והמצפן הערכי שלנו.

ימאָר, רשם אג וניצנים שלך למען
אגף בחו"ל אש"ף ובמח"ב זילאני ביום פגש